

Acquisitiebeleidsplan Noord-Hollands Archief 2015-2020

Maart 2015

Het Noord-Hollands Archief wil fungeren als het geheugen van de provincie Noord-Holland en de aangesloten gemeenten in Kennemerland en Amstel- en Meerlanden. Om dit te bereiken kan niet volstaan worden met het binnenhalen van alleen overheidsarchieven. Ook bedrijven, verenigingen, welzijnsorganisaties, culturele instellingen, religieuze gemeenschappen, families en personen hebben invloed gehad op de ontwikkeling van de samenleving. In het verleden heeft het Noord-Hollands Archief daarom de acquisitie van particuliere archieven en collecties als een belangrijke taak gezien. Deze taak blijft gehandhaafd in de komende jaren.

Het Noord-Hollands Archief acquireert en beheert niet alleen archieven en collecties, maar ook bibliotheek- (onder andere boeken, tijdschriften, kranten), beeld- (onder andere foto's, prenten, kaarten) en audiovisueel materiaal.

De schaarste aan mensen en middelen dwingt het Noord-Hollands Archief om op het terrein van acquisitie scherpe keuzes en afwegingen te maken. Daarnaast stelt de komst van digitaal archief van particuliere archiefvormers, net als bij digitaal overheidsarchief, het Noord-Hollands Archief voor nieuwe uitdagingen om de duurzaamheid en toegankelijkheid van deze archieven te waarborgen.

Doel acquisitiebeleidsplan

Het acquisitiebeleidsplan bevat criteria en uitgangspunten waaraan nieuwe archieven en collecties, bibliotheek-, beeld- en audiovisueel materiaal moeten voldoen om in aanmerking te komen voor opname. Het acquisitiebeleidsplan stelt het Noord-Hollands Archief in staat om zijn keuzes beter te beargumenteren en verantwoorden. Met een duidelijk acquisitiebeleidsplan krijgen medewerkers van het Noord-Hollands Archief houvast bij het beoordelen van aangeboden materiaal of bij het actief verwerven van materiaal. Aanbieders van materiaal kunnen door middel van het acquisitiebeleidsplan kennis nemen van de criteria

Het Noord-Hollands Archief heeft tot op heden vrijwel geen digitaal particulier archief verworven. Het Noord-Hollands Archief wil goed voorbereid zijn op de komst van digitaal particulier archief. Zo is het Noord-Hollands Archief gestart met de aansluiting op en de implementatie van het e-Depot zoals dat door het Nationaal Archief wordt ontwikkeld. In de toekomst zal ook digitaal particulier archief in het e-Depot worden geplaatst. Als gevolg hiervan worden ook de criteria en uitgangspunten van verwerving van digitaal particulier archief geformuleerd.

Uitgangspunten

1. Goede, geordende en toegankelijke staat

Net als overheidsarchieven moeten particuliere archieven of collecties in een goede, geordende en toegankelijke staat zijn. Voor het toegankelijk maken en de materiële verzorging van het archief of de collectie zijn er vier opties:

- a) Werkzaamheden worden door de archief- / collectievormer zelf uitgevoerd, onder begeleiding van het Noord-Hollands Archief;
- b) Werkzaamheden worden in opdracht van de archief- / collectievormer uitgevoerd door een daartoe gespecialiseerd bureau, onder begeleiding van het Noord-Hollands Archief;
- c) De archief- / collectievormer levert een financiële bijdrage aan de door het Noord-Hollands Archief uit te voeren werkzaamheden, op basis van een offerte;
- d) Noord-Hollands Archief voert werkzaamheden zelf uit, zodra daarvoor menskracht en tijd beschikbaar is (lagere prioriteit).

2. Schenking of bruikleen

Bij schenking wordt het Noord-Hollands Archief eigenaar. Bij bruikleen blijft de eigendom bij de betreffende organisatie / persoon. Bij terugvraag van de bruikleen zullen de door het Noord-Hollands Archief gemaakte beheerskosten met terugwerkende kracht aan de eigenaar worden doorberekend. Het Noord-Hollands Archief geeft de voorkeur aan schenking.

3. Werkingsgebied

Als het aangeboden materiaal niet in het werkingsgebied van het Noord-Hollands Archief valt, wordt verwezen naar of contact gezocht met andere erfgoedinstellingen. In bijzondere gevallen kan acquisitie toch overwogen worden.

4. Openbaarheid

Het Noord-Hollands Archief streeft naar volledige openbaarheid. Beperking van de openbaarheid geschiedt op basis van de Archiefwet 1995 en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp).

5. Aankoop

Er worden in principe geen archieven gekocht. Slechts bij hoge uitzondering kan archiefmateriaal gekocht worden. Voor beeld- en audiovisueel materiaal kan hier van afgeweken worden. Bibliotheekmateriaal wordt in de regel wel aangekocht.

6. Vernietigen

Er moet een mogelijkheid zijn om, in overleg met de vormer, uit het overgedragen archief te vernietigen.

7. Dubbele exemplaren

Er worden geen dubbele exemplaren geacquireerd. Als er meerdere edities of drukken zijn van bibliotheekmateriaal, dan worden deze niet allemaal aangeschaft. Alleen als er grote aanpassingen zijn aangebracht ten opzichte van voorgaande versies (zie ook punt 4 onder aanvullende criteria voor bibliotheekmateriaal). Voor beeldmateriaal zijn soms vergelijkbare uitgangspunten van toepassing. Bij audiovisueel materiaal zou acquisitie overwogen kunnen worden als er sprake is van substantieel betere kwaliteit of langere opnamen.

8. Typen dragers

Er kunnen verschillende typen dragers worden geacquireerd. Hieronder vallen onder andere papier, perkament, boeken, tijdschriften, foto's, negatieven, kaarten, films en digitale bestanden. Voorwerpen komen in principe niet in aanmerking voor acquisitie, maar worden doorverwezen naar daartoe bestemde (erfgoed)instellingen.

9. Tijdsbeeld audiovisueel materiaal

Het Noord-Hollands Archief streeft ernaar om per periode van 5 jaar minstens 10 AV-producties te hebben die dienen als tijdsbeeld van het werkingsgebied. Het verwerven van audiovisueel materiaal dat een aanvulling is op een leemte in de collectie krijgt prioriteit.

10. Archief als één geheel

Bij acquisitie van archief dient bibliotheek-, beeld- en audiovisueel materiaal, indien aanwezig binnen het archief, onderdeel te blijven van het overgedragen archief.

11. Rechten

Alle zodanige rechten worden overgedragen, zodat het beschikbaar stellen, ook op internet, toegestaan is.

12. Laagdrempelig

Het Noord-Hollands Archief is laagdrempelig als het gaat om de acquisitie van archieven en collecties.

13. Reageren op aanbiedingen

Medewerkers van het Noord-Hollands Archief reageren adequaat op aanbiedingen van particuliere archieven en collecties, evenals op aanbiedingen van bibliotheek-, beeld- en audiovisueel materiaal.

Criteria

Aan de hand van een aantal selectiecriteria kunnen aangeboden archieven en collecties, bibliotheek-, beeld- en audiovisueel materiaal worden beoordeeld. Deze selectiecriteria kunnen in verschillende typen worden onderscheiden. Allereerst kan een aantal algemene criteria worden geformuleerd die voor alle collectietypen gelden. Vervolgens zijn er ook criteria aan te wijzen die enkel gelden voor de

onderscheiden collectietypen: particuliere archieven en collecties, bibliotheek-, beeld- en audiovisueel materiaal. Alle selectiecriteria kunnen gelden voor zowel passieve als actieve acquisitie.

Algemene criteria:

1. Werkingsgebied

Het materiaal moet betrekking hebben op het werkingsgebied van het Noord-Hollands Archief: de provincie Noord-Holland en de aangesloten gemeenten in Zuid-Kennemerland en Amstel- en Meerlanden.

2. Representativiteit

Het materiaal moet kenmerkend of van belang zijn voor hetgeen in het werkingsgebied plaatsvindt of heeft plaatsgevonden.

3. Specifiek / typerend

Het materiaal belicht specifieke en typerende ontwikkelingen, gebeurtenissen, personen en organisaties uit het werkingsgebied.

4. Toegevoegde waarde

Het materiaal moet inhoudelijk en kwalitatief een toegevoegde waarde hebben ten opzichte van de bestaande collectie.

5. Publieksvraag

Als er vanuit de gebruiker signalen komen van toegenomen vraag naar materiaal van een bepaalde archiefvormer, vervaardiger, sector, onderwerp of gebeurtenis, dan kan dit criterium meegenomen worden bij de beoordeling van aangeboden materiaal of kan actieve acquisitie overwogen worden.

Aanvullende criteria voor particuliere archieven en collecties:

1. Authenticiteit en uniciteit

Het aangeboden materiaal moet zoveel mogelijk bestaan uit originele stukken. Het Noord-Hollands Archief verwerft geen kopieën, tenzij het origineel niet meer bestaat.

2. Bedreigde sector

Er moet extra aandacht worden geschonken aan archieven die activiteiten of gebeurtenissen belichten die uit het werkingsgebied dreigen te verdwijnen of zijn verdwenen, mits deze voldoen aan punt 3 van de algemene criteria.

3. Bewaarcondities bij de eigenaar

Als het archief niet onder de juiste condities bewaard kan worden bij de eigenaar, moet acquisitie van het archief sterk worden overwogen. Dit criterium geldt overigens alleen als het archief ook aan andere criteria voldoet.

4. Samenhang en compleetheid van archief

Er moet gekeken worden naar de samenhang en volledigheid van het archief. Als er tussen de onderlinge archiefbescheiden weinig samenhang bestaat en er veel hiaten zijn, dan kunnen dit redenen zijn waardoor het archief niet in aanmerking komt voor acquisitie.

5. Archief uit slecht vertegenwoordigde sector

Een archief afkomstig uit een slecht vertegenwoordigde sector binnen de collectie komt eerder voor acquisitie in aanmerking dan een archief uit een sector waarvan reeds veel in bezit is.

6. Aanvullingen

Eventuele aanvullingen op fysieke archieven / collecties dienen in blokken van 10 jaar te gebeuren, tenzij anders is afgesproken of voor de situatie niet wenselijk is.

7. Digitaal archief

Voor digitaal archief gelden dezelfde inhoudelijke criteria als voor analogo archief. Op technisch vlak moet digitaal archief voldoen aan de eisen die gesteld worden voor opname in het e-depot. De procedures voor de overbrenging van het archief en de opname van het archief in het e-depot zijn overeenkomstig de procedures voor digitaal overheidsarchief. Bij digitaal particulier archief zal het in meerderheid gaan om ongestructureerd archief zonder gekoppelde metadata.

Aanvullende criteria voor bibliotheekmateriaal:

1. Werkingsgebied

Er wordt alleen bibliotheekmateriaal van niet-aangesloten gemeenten binnen de provincie Noord-Holland aangeschaft als dit betrekking heeft op de algemene geschiedenis van de betreffende gemeenten. Van aangesloten gemeenten kan ook bibliotheekmateriaal worden aangeschaft dat betrekking heeft op specifieke sectoren, personen, bedrijven, instellingen, verenigingen, etc.

2. Vaktechnische literatuur (hulpwetenschappen)

Ten behoeve van de medewerkers van het Noord-Hollands Archief en de bezoekers van de studiezaal wordt relevante vakliteratuur aangeschaft en ter beschikking gesteld.

3. Algemene geschiedenis

Het is mogelijk bibliotheekmateriaal aan te schaffen over algemene geschiedenis om context te geven aan het materiaal dat betrekking heeft op het werkingsgebied van het Noord-Hollands Archief.

4. Naslagwerken

Naslagwerken worden aangeschaft als het toegevoegde waarde heeft voor de gebruiker. Bij nieuwe edities van naslagwerken kan per geval besloten worden om deze al dan niet aan te schaffen, teneinde voldoende up-to-date te blijven.

Aanvullende criteria voor beeldmateriaal:

1. Authenticiteit en uniciteit

Het aangeboden materiaal moet bestaan uit originele exemplaren.

Aanvullende criteria voor audiovisueel materiaal:

1. Werkingsgebied en vorm

Het aangeboden materiaal moet afkomstig zijn van lokale amateurs of regionale omroepen. Materiaal dat hier niet aan voldoet wordt doorverwezen naar andere (erfgoed)instellingen.

2. Authenticiteit en uniciteit

Het aangeboden materiaal moet zoveel mogelijk bestaan uit originele exemplaren.

3. Materiële staat

Voor nitraatbanden beschikt het Noord-Hollands Archief niet over de geschikte opslagmogelijkheden en kan daarom niet geacquireerd worden. In voorkomende gevallen zou dit materiaal gedigitaliseerd kunnen worden.